

SPECIALPEDAGOGIK OCH KOMMUNIKATION II, GN, 30 högskolepoäng Special Education and Communication, FC, 30 ECTS

LÄRDOK-kod: Z2024F

1 BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen iges som fristående kurs i specialpedagogik och kommunikation i ämnet Specialpedagogik och motsvarar lärarprogrammets inriktning Specialpedagogik och kommunikation. Kursplanen har beslutats av institutionsstyrelsen vid Institutionen för individ, omvärld och lärande, 2007-05-16. Kursansvarig institution är Institutionen för individ omvärld och lärande.

2 FÖRKUNSKAPSKRAV

Lärar-, förskollärar- eller fritidspedagogexamen. Eller annan högskoleexamen om minst 80 högskolepoäng samt genomfört delexamination och fältstudier i moment 2 i Specialpedagogik och kommunikation I (I1049F) eller Funktionshinder, delaktighet och lärande (I1084B). Som motsvarande bedöms specialpedagogisk inriktning i lärarprogrammet, speciallärarexamen, specialpedagogexamen eller antagen till minst godkänt resultat från specialpedagogiska programmet 1-20 poäng.

3 ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

4 KURSENS MÅL (Förväntade studieresultat)

Efter genomgången kurs förväntas studenten ha förmåga att:

- beskriva olika sätt att förebygga och åtgärda skolsvårigheter för elever med eller utan utvecklingsstörning
- planera, genomföra och analysera samarbetsinläring för grupper där elever i behov av särskilt stöd finns. Det kan gälla elever med eller utan utvecklingsstörning.
- genomföra och analysera en kommunikationsutredning för en elev med utvecklingstörning
- planera, genomföra och analysera undervisning för grupper där elever i behov av särskilt stöd finns så att det bland annat främjar språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling
- göra en fördjupad kursplans- och läroplansanalys
- upprätta åtgärdsprogram/ individuella utvecklingsplaner
- att möta barn/unga/föräldrar i svåra samtal

5 KURSENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Moment 1, Elever med och utan utvecklingsstörning – mål, delaktighet, samverkan och undervisning del I, 7,5 hp varav fältstudier 3 hp.

Module 1. Pupils with learning and/or intellectual disabilities 1, 7,5 ECTS varav fieldstudies 3 ECTS.

Innehåll:

I momentet läggs tyngdpunkten på elever som har en utvecklingsstörning

- Samarbetsinläring för en grupp barn/elever/vuxna med fokus på delaktighet
- Grupprocesser och lärande
- Ledarskapets betydelse
- Konsekvenser av olika skolplaceringar
- Målformuleringar utifrån läroplaner och kursplaner för grundskolan och särskolan
- Förutsättningar för kommunikation

**Moment 2, Möjligheter och hinder för läs- och skrivutveckling, 7,5 hp
varav fältstudier 2,25 hp (1½ vecka)**

***Module 2: Supporting reading and writing developments 7,5 ECTS
varav fieldstudies, 2,25 ECTS (1½ weeks)***

Innehåll:

- Kommunikations-, läs och skrivsvårigheter i relation till studentens profession
- Översiktlig kunskap om språk- läs- och skrivutveckling
- Läsande och skrivande i olika situationer och i olika skolämnen
- Kompensatoriska strategier när det gäller språk-, läs- och/eller skrivutveckling
- Insikt i analysverktyg kring språk, läsning och skrivning
- Identifiera en elevs språk-, läs- och skrivutvecklingsnivå
- Förslag på åtgärder utifrån individens förutsättningar när det gäller språk, läs och/eller skrivande i relation till studentens profession

**Moment 3 Möjligheter och hinder för matematikutveckling 7,5 hp varav fältstudier 2,25 hp
(1½ vecka)**

***Module 3: Supporting mathematical development 7,5 ECTS varav fieldstudies 2,25 ECTS
(1½ weeks)***

Innehåll:

I momentet ska studenten sätta matematik och matematiksvårigheter i relation till sitt huvudämne och skaffa sig kunskaper om lärande, undervisning och utvärdering i matematik för att möta elever i matematiksvårigheter. Följande områden ingår i momentet:

- Matematikdidaktik med fokus på basfärdigheter och begreppsbildning
- Matematik och språk
- Arbetsätt och arbetsformer för att förebygga matematiksvårigheter och utveckla elevers matematikkompetens
- Analys och bedömning av matematikkunnande

Moment 4, Elever med och utan utvecklingsstörning – mål, delaktighet, samverkan och undervisning, 7,5 hp.

Module 4: Pupils with learning and/or intellectual disabilities , 7,5 ECTS varav fieldstudies 3 ECTS.

Innehåll:

- Analys av läro- och kursplaner,
- Stödåtgärder ur individ-, grupp- och organisationsperspektiv,
- Förhållningssätt, arbetsätt och samverkan,
- Åtgärdsprogram och andra planer
- Att mötas i samtal

6 KURSENS HUVUDSAKLIGA UPPLÄGGNING

Vid samtliga moment kräver undervisningen aktivt deltagande i seminarier, föreläsningar, grupparbeten, muntliga och skriftliga redovisningar och diskussioner.

Moment 3, innehåller dessutom laborationer. Som en del i moment 1, 2 och 3 genomför studenterna VFU. Momentet examineras i relation till uppställda mål genom litteraturredovisningar samt genomförda och redovisade arbeten. Under kursens gång ges studenterna möjlighet att påverka kursens arbetssätt och innehåll. Kursen utvärderas elektroniskt.

7 FORMER FÖR ATT BEDÖMA STUDENTERS PRESTATIONER

Examinationsuppgifter i moment I är att planera och om möjligt genomföra i grupp en didaktisk uppgift som bygger på principen om kooperativt lärande i grupper där elever med utvecklingsstörning ingår. Uppgiften redovisas muntligt och skriftligt och är kopplad till VFU. En kommunikationsanalys kring en elev som har utvecklingsstörning/autism som redovisas muntligt.

Moment 2 och 3 examineras genom individuell uppgift för vardera momentet, som också redovisas muntligt. Uppgifterna är kopplade till VFU.

Moment 4

Examinationen på moment 4 sker dels genom en individuell skriftlig tillämpningsuppgift på hela kursen där studenten redovisar möjligheter och hinder för kommunikation-, språk-, läs- och/eller skrivutveckling samt matematik i relation till sitt huvudämne. Uppgiften redovisas också muntligt. En skriftlig gruppexamination görs där studenten analyserar styrdokument.

8 BETYGSGRADER OCH ANTALET PROVTILLFÄLLEN

Examination sker på momenten och på kursen som helhet. Som betyg på moment 1, 2 och 3 används något av uttrycken Godkänd eller Underkänd. Som betyg på moment 4 samt på kursen som helhet används något av uttrycken Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd. För betyget Godkänd på kursen krävs att samtliga moment är godkända. För betyget Väl godkänd på hel kurs krävs godkänt resultat på moment 1-3 samt väl godkänt resultat på moment 4. Examination i moment 4 är en tillämpningsuppgift på hela kursen samt en skriftlig och muntlig gruppuppgift. Studenter som godkänts på kursen ska på begäran erhålla kursbevis. Som betyg används något av uttrycken Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd. För betyget Godkänd på kursen krävs att samtliga moment är godkända.

9 KURSLITTERATUR OCH ÖVRIGA LÄROMEDEL

Moment 1 + moment 4

Gemensam obligatorisk litteratur

- Asp Onsjö, L. (2006) *Åtgärdsprogram – dokument eller verktyg. En fallstudie i en kommun*. Göteborgs Universitetet: Acta Universitatis Gothoburgensis Göteborg studies in educational sciences 248
- Blom, A. (2003). *Under rådande förhållanden: Att undervisa särskoleelever – nio lärare berättar*. Stockholm: FoU-enheten, Socialtjänstförvaltningen Stockholm stad, FoU-rapport 2003:3. <http://www.sot.stockholm.se/fou/rapporter/FoUrapp03-3.htm> (104 s).
- Briggs, M. H. (1993). *Team talk: Communication skills for early intervention teams*. Journal of Childhood Communication Disorders, vol 15, no 1. (7 s) Köps vid kursstart.

- NY! Doverborg, E & Pramling-Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar: metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber (88 s).
- NY! Fred, G. (2005). *Handbok i föräldrasamtal*. Stockholm: Mareld. (128 s.).
- Greenspan, S. (1999). What is meant by mental retardation? *International Review of Psychiatry*, 11, 6-18 (12 s).
- NY! Göransson, K. (2004). *Barn som blir elever – Om olikheter, undervisning och inkludering*. Stockholm: Stiftelsen ALA (235 s).
- Putnam, J-A. (1999). *Cooperative learning and strategies for inclusion: Celebrating diversity in the Classroom*. Baltimore: Brookes (Kap 2, 25 s).
- Sahlberg, P. & Leppilampi (1998): *Samarbetsinläring*. Stockholm: Runa Förlag. (192 s).
- Skolverket (SKOLFS 2001:23). *Rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan: med allmänna råd och kommentarer*. Stockholm: Skolverket <http://www.skolverket.se/publicerat/publikationer> (45 s.).
- Skolverket (2003): Kartläggning av åtgärdsprogram och särskilt stöd i grundskolan. www.skolverket.se Publikationer. Sökord: åtgärdsprogram. (96 s.).
- Skolverket (2005) *Den individuella utvecklingsplanen*. Skolverkets allmänna råd www.skolverket.se
- Tideman, M. (2003): *Synen på avvikande barn och på särskolan över tid*. I Carlbeck kommittén (ed.) *För den jag är: om utbildning och utvecklingstörning: delbetänkande* (s. 275 – 291). Köps vid kursstart.

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film. Valbar litteratur (ca x sidor) väljs i relation till valda områden.

Moment 2

Möjligheter och hinder för läs- och skrivutveckling 7,5 p.

Gemensam obligatorisk litteratur:

- Andersson, B., Belfrage, L. & Sjölund, E. (2006). *Smart start vid lässvårigheter och dyslexi*. Stockholm: Natur & Kultur. (64 s)
- Blomqvist, C., Wood, A. (2006) *Läs och skriv - Undervisning som fungerar. Intervjuer med lärare*. Västerås: Natur och Kultur. (155 s)
- Dominkovic´, K., Eriksson, Y., Fellenius, K. (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur. (170 s)
- Bodrova, E. & Leong, D.J. (1996). *Tools of the Mind Columbus*. Ohio: Merrill, an imprint of Prentice Hall. (Utdrag s 147-164 tillhandahålles av kursansvarig) (17s)
- Lundberg, I. (2006). *Alla kan lära sig läsa och skriva*. Stockholm: Natur & Kultur. (48 s).
- Myrberg, M. (2002) *Att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter. En forskningsöversikt*. Stockholm: Skolverket (74 s). Finns som länk.
- Nauclér, K. (Red) (2001). *Symposium 2000 – ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: S 139-146 Listiga räven ur Cummins perspektiv. Barnboksfiguren betraktad ur ett andraspråksperspektiv på lärande s 117-121. Nationellt centrum för Sfi och svenska som andra språk.
- Skolverket. (2003) *Att läsa och skriva. En kunskapsöversikt baserat på forskning och dokumenterad erfarenhet*. (s72-120) (48 s) Finns som länk.
- Skolverket: *Språket byfter*. Stockholm: Skolverket (20 s)

Manualer till tester/diagnoser.

Valbar litteratur: Den valbara litteraturen, ca 400 sidor, väljs utifrån studentens inriktning och fokusering under praktiken.

Moment 3

Gemensam obligatorisk litteratur:

- Ahlberg, A. (2001). *Lärande och delaktighet*. Lund: Studentlitteratur (173 sidor)
- Löwing, M., Kilborn, W. (2002). *Baskunskaper i matematik*. Lund: Studentlitteratur. (372 sidor)
- Magne, O. (1999). *Den nya specialpedagogiken i matematik – En utmaning i läroplanstänkande* Pedagogisk-psykologiska problem, Nr 655. Malmö: Institutionen för pedagogik. Lärarhögskolan, Malmö Högskola. (72 sidor)
- Malmer, G. (1999). *Bra matematik för alla - nödvändig för elever med inlärningsvårigheter*. Lund: Studentlitteratur. (239 sidor)
- Skolverket (2001). *Analyschema i matematik för skolåren före skolår 6*. Stockholm: Skolverket. (44 sidor)
- alternativt:
- Skolverket (2002). *Analyschema i matematik för skolåren 6-9*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2002). *Analyschema i matematik för grundsärskolan. Komplettering till "Analyschema i matematik för skolåren före skolår 6*. Stockholm: Skolverket. (19 sidor)
- Sterner, G. & Lundberg, I. (2002). *Läs- och skrivsvårigheter och lärande i matematik*. Göteborg: NCM rapport nr 2002:2. (108 sidor)

Utöver detta tillkommer diverse artiklar. Möjlighet finns att i samråd med lärare byta ut någon av titlarna t ex till någon i referenslistan eller till nyutkommen litteratur. Hänsyn bör tas till tidigare inriktning